

Socialudvalget
SOU alm. del - Bilag 90
Offentlig



ODENSE KOMMUNE

Børn- og Ungeforvaltningen

Rådmanden
Sekretariatet
Postbox 749
Slotsgade 5
5100 Odense C

www.odense.dk

Tlf. 66 13 13 72
Fax 65 91 45 18
E-mail
soet@odense.dk

Folketingets Socialudvalg
Christiansborg
1240 København K

Anmodning om foretræde for Socialudvalget vedr. tvangsadoption af børn

Odense Kommune anmoder hermed om foretræde for Folketingets Socialudvalg. Odense Kommune ønsker at gøre Socialudvalget opmærksom på, at det med nuværende lovpraksis er yderst vanskeligt at gøre brug af Adoptionslovens regler vedr. tvangsadoption af børn, og at det især vedr. børn i alderen 0 - 3 år praktisk talt er umuligt at foretage en tvangsadoption. Dette til trods for, at en tvangsadoption i visse tilfælde ville være i barnets interesse i forhold til skabe de bedst mulige opvækstbetingelser og derved bryde den sociale arv.

Det er velkendt, at tvangsadoption er en næsten ubrugt foranstaltning i Danmark. I Danmark er der årligt ca. 1 barn, som tvangsadopteret, i modsætning til f.eks. Norge, hvor tallet er oppe på ca. 70 (ad. 1.).

Den strenge fortolkning af Adoptionsloven forekommer at være en primær beskyttelse af forældrenes retsstilling fremfor en beskyttelse af barnets ret til at vokse op i sin egen (retslige) familie, og vejen frem til at ændre dette kræver en holdningsændring blandt de beslutningsdygtige politikere.

I forhold til at forbedre de dårligst stillede børns muligheder og opvækstbetingelser er muligheden for tvangsadoption et relevant og ikke ukendt debattemne, omend dette aktuelt ikke har ændret praksis på området.

I november 1998 fremlagde Børnerådet forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0 - 3 årige, herunder forslag til øget anvendelse af tvangsadoption i forhold til helt små børn, dvs. 0 - 3 årige.

Indenrigs- og sundhedsministeren sendte i januar 2002 et frihedsbrev til alle landets kommunalbestyrelser og amtsråd. Frihedsbrevet indeholdt en opfordring til at indsende forslag og idéer og initiativer, der kan føre til øget effektivitet og kvalitet i den kommunale opgaveløsning. I forhold til tvangsadoption tog kommunerne afsæt i Børnerådets anbefalinger og foreslog flg.:

“Der bør etableres en reel mulighed for tvangsadoption, det vil sige adoption uden forældrenes samtykke, hvor fraværet af forældreevne hos barnets biologiske forældre udgør en betydelig risiko for barnets

DATO

25. november 2004

REF.

SOET/RJNI

JOURNAL NR.

16.25P21-1-04

udvikling, eksempelvis i tilfælde hvor forældrene er misbrugere, sindslidende m.v.”

Regeringens holdning til kommunernes forslag blev offentliggjort i marts 2003:

“Regeringen er generelt enig i, at barnets tarv skal have høj prioritet. Regeringen har imidlertid ikke planer om at udvide adgangen til tvangsadoption, bl.a. på grund af indgrebets intensitet over for både børn, forældre og den øvrige familie, fordi en beslutning om tvangsadoption ikke kan omgøres, og fordi tvangsadoption af nyfødte og helt små børn i givet fald skulle baseres på en forhåndsvurdering af de biologiske forældre.

For at sikre, at myndighederne i de situationer, hvor tvangsadoption i dag kan komme på tale, har tilstrækkelig viden om, hvordan sådanne sager skal behandles, har Justitsministeriet bedt Civilretsdirektoratet om at udarbejde en vejledning om tvangsadoptionssager til landets kommuner, amtskommuner og statsamter.”

Civilretsdirektoratet fremsendte i juni 2003 en orientering om behandling af sager om tvangsadoption. I denne skrivelse beskrives reglerne for tvangsadoption og der opstilles to muligheder for tvangsadoption, jf.:

1) Adoptionslovens § 9, stk 2. Denne lovbestemmelse anvendes navnlig over for børn, der igennem længere tid af kommunen har været anbragt i familiepleje, og hvor de biologiske forældre har undladt at opretholde en rimelig kontakt med barnet.

2) Adoptionslovens § 10. Bestemmelsen tager særligt sigte på de såkaldte "glemte" børn på institutioner, dvs. børn uden kontakt til biologiske forældre. Reglerne har til formål at sikre, at plejeforældre, der er interesseret i at adoptere et institutionsanbragt barn, får rimelig sikkerhed for, at de, hvis en passende observationsperiode i hjemmet fungerer tilfredsstillende, kan adoptere barnet, selv om barnets forældre ikke - hvis adoptionen bliver aktuel - vil give samtykke.

I Civildirektoratets vejledning om statsamternes behandling af adoptionsager, marts 2003 står der endvidere vedr. tvangsadoption flg.:

“Der kan i statsamtets afgørelse lægges vægt på, om kommunen på baggrund af grundige undersøgelser har anset det for udelukket, at barnet kan vende tilbage til sit hjem.

Efter praksis skal der endvidere være tale om, at barnet har en vis alder. Desuden skal der have været manglende kontakt mellem barnet og de biologiske forældre i en vis årrække, typisk i en periode på mellem 6-8 år, og den manglende kontakt skal som udgangspunkt skyldes forældrenes manglende forsøg på kontakt.”

Som det fremgår af ovenstående er det praktisk talt umuligt at tvangsadoptere mindre børn.

Ved anbringelser af især små børn i alder 0 - 3 år vil kommunernes undersøgelse i henhold til Serviceloven primært basere sig på forældrenes manglende forældrekompetencer og forældrenes manglende ressourcer til at tilegne sig disse forældrekompetencer. Vurderingen af forældrekompetencerne foretages i nogle sager ud fra et forhåndskendskab til forældrene, et kendskab som er tilstrækkeligt til at vurdere, hvorvidt de vil kunne tage vare på det kommende barn. Vurderingen kan resultere i at barnet anbringes umiddelbart efter fødslen. Det virker således modstridende, at en sådan undersøgelse i dag er tilstrækkelig til at anbringe et barn både frivilligt og tvangsmæssigt, men ikke tilstrækkeligt til at foretage en tvangsadoption, selvom dette vurderes at vil være til gavn for barnet og dets fremtid.

Hvornår har forældre diskvalificeret sig selv og hvornår er forældre så dårligt fungerende, at de på ingen måde vurderes at skulle/kunne have indflydelse på barnets opvækstvilkår ? I dag er svaret i forhold til børn i alderen 0 - 3 år : ALDRIG !

Dette svar passer ikke til virkelighedens verden. Svaret er for unuanceret. Børn, hvis biologiske forældre er så dårligt stillet, at en anbringelse fra fødslen er nødvendig og muligheden for senere hjemgivelse er udelukket, bør kunne sikres almindelige opvækstbetingelser i en adoptivfamilie, fremfor at skulle være anbragt.

Konkret eksempel: En udviklingshæmmet kvinde med et funktionsniveau som en 8 årig er gravid. Den kommende far er udviklingshæmmet, psykisk meget skrøbelig og har en aparte seksualitet - han er seksuelt tiltrukket af små piger. Dette kommende forældrepar vil på ingen måde kunne tage vare på et barn og de vil ej heller kunne lære det. Dette barns videre skæbne er at vokse op som anbragt. På trods af at det allerede før barnets fødsel er påvist at forældrene ikke ville kunne varetage forældreansvaret /forældreomsorgen - på trods af dette - er det ikke muligt at tvangsadoptere barnet.

Det er ikke muligt at sikre dette nyfødte barn en almindelig opvækst. Barnet skal anbringes, barnet vil hurtigt få en følelse af at være anderledes, barnet skal hvert år have en samtale med en socialrådgiver fra kommunen, hvor man tager stilling til om barnet er velanbragt, barnet kan ikke være sikker på, at det skal vokse op i den samme plejefamilie (både plejeforældrene og kommunen kan opsige kontrakten), plejeforældrene har ingen juridisk ret i forhold til barnet og omvendt barnet har ingen juridisk ret i forhold til plejeforældrene.

Ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres barn. Barnet ville således via adoption kunne sikres en langt bedre fremtid med større mulighed for at bryde den social arv.

Alternativet til en tvangsadoption er som nævnt en anbringelse af barnet i henhold til Servicelovens § 40.2.11. Det er via forskning påvist, at

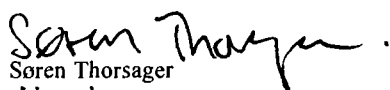
anbragte børn som (unge) voksne er uforholdsmæssig socialt dårligt stillet. De har opnået dårligere skolepræstationer, et ringere uddannelsesniveau, er oftere arbejdsløse, har dårligere økonomi og helbred, flere sociale problemer (misbrug, kriminalitet m.v.), og de risikerer hyppigere at dø i en ung alder. Disse forhold er også gældende for børn med langvarige anbringelser (ad. 2).

Det er samtidigt påvist, at anbringelse af børn i egen slægt er virksom i forhold til stabiliteten af anbringelsesforløbet. Der sker færre sammenbrud i slægtsplaceringer, både børn og voksne ser ud til at klare problemerne, når de opstår, ligesom de har større forventninger til at plejeforholdet vil forløbe stabilt og eventuelt permanent gennem barnets opvækst. Forhold som er vigtige i forhold til barnets tryghedsfølelse og udviklingsmuligheder.

Desværre har ikke alle børn en slægt, hvori de kan anbringes. Nogle af disse børns fremtidsvilkår ville kunne forbedres ved en tvangsadoption, hvor børnene ville få deres egen familie, hvor barnet ville kunne opnå stabilitet, tryghed og følelsesmæssig tilknytning.

Det er Odense Kommunes holdning, at en reel mulighed for at tvangsadoptere mindre børn vil udgøre en væsentlig forbedring i bestræbelserne på at bryde den sociale arv. Det vil samtidigt være et klart signalt om, at man i Danmark nu flytter fokus fra forældrene til barnet. Det bør primært være barnets trivsel, som er i fokus fremfor forældrenes retsstilling til forblive forældre.

Venlig hilsen


Søren Thorsager
rådmand

Ad. 1:
"Skrivelse om anbringelse til barnets bedste" - Børnerådets skrivelse af november 1998.

Ad. 2:
"Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet" - En forskningsoversigt af Tine Egelund og Anne-Dorthe Hestbæk. Socialforskningsinstituttet.